

«ҚазТрансОйл» АҚ

Жекелеген қаржылық есептілік

*2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жекелеген қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп	4-5
Капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп	6
Жекелеген қаржылық есептілікке ескертпелер	7-52

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Пікір

Біз «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі «Ұйым») жекелеген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп, жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Ұйымның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі) сәйкес Ұйымға қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер жекелеген қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге жекелеген қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Негізгі құралдардың әділ құны

Негізгі құралдар 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Ұйым активтерінің 79,5%-ын құрайды. Ұйым негізгі құралдарды қайта бағаланған құны бойынша ескереді. Негізгі құралдардың әділ құнын бағалаудың негізінде жатқан жорамалдарға қатысты субъективтіліктің жоғары деңгейінен бұл мәселе аудитіміз үшін барынша маңызды болды. Ұйым негізгі құралдардың әрбір есепті күнге әділ құны бойынша көрсетілгенін растау мақсатында тәуелсіз сыртқы бағалаушыларды тарта отырып негізгі құралдарды қайта бағалайды.

Әділ құнды есептеу кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдарға дисконттау мөлшерлемелері және тасымалдау бойынша жорамалдар кіреді. Біз Ұйым жасаған бағалау процесін қарастырып, сыртқы бағалаушылардың тәуелсіздігі мен құзырлығын бағаладық. Біз тәуелсіз сыртқы бағалаушылар пайдаланатын кіріс деректерін Ұйымның бизнес-жоспарларымен салыстырдық. Біз негізгі жорамалдар мен қолданылатын бағалау әдістерін тексеру үшін бағалау жөніндегі ішкі мамандарымызды тарттық. Негізгі құралдар туралы ақпарат жекелеген қаржылық есептіліктің *5-ескертпесінде* ашылып көрсетіледі; есеп саясатының және шешуші пайымдаулар мен бағалаудың сипаттамасы жекелеген қаржылық есептіліктің *3.6 және 4-ескертпелерінде* ашылып көрсетіледі.

Ұйымның 2016 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Ұйымның 2016 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ жекелеген қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Ұйымның 2016 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Жекелеген қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Жекелеген қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен жекелеген қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің жекелеген қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық жекелеген қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Ұйымды таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесінің Ішкі аудит жөніндегі комитеті Ұйымның жекелеген қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жекелеген қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы жекелеген қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жекелеген қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ жекелеген қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ жекелеген қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.
- ▶ жекелеген қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Ұйым ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және аудиттің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетіне тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және бұл тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Директорлар кеңесінің ішкі аудит жөніндегі комитетінің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші - Гульмира Турмагамбетова.

Ernst & Young LLP

Гульмира Турмагамбетова
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№0000374 біліктілік куәлігі

050060, Алматы қ., Қазақстан
Әл-Фараби даңғылы, 77/7

2017 жылғы 27 ақпан

Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия: сериясы МФЮ-2, № 0000003,
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігімен
2005 жылғы 15 шілдеде берілген

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	5	550.080.089	430.345.045
Материалдық емес активтер	6	1.181.457	1.478.896
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	7	28.208.864	28.208.864
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар	8	7.404.945	7.404.945
Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	9	1.057.017	7.061.456
Банк салымдары	15	4.182.770	4.487.436
Өзге де ұзақ мерзімді активтер		15.065	16.632
		592.130.207	479.003.274
Ағымдағы активтер			
Тауарлы-материалдық қорлар	10	2.592.270	2.549.716
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	11	5.194.119	2.677.840
Пайызсыз қарыз	17	—	18.735.079
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер	12	369.049	1.992.063
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		4.486.107	—
Өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	13	1.016.750	3.615.591
Өзге де ағымдағы активтер	14	5.606.478	5.830.596
Банк салымдары	15	15.675.618	12.446.837
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	64.802.346	44.010.416
		99.742.737	91.858.138
Активтер жиыны		691.872.944	570.861.412

Есеп саясаты және 7-52 беттердегі ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП (жалғасы)

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Меншікті капитал және міндеттемелер			
Меншікті капитал			
Жарғылық капитал	17	61.937.567	61.937.567
Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар	17	(9.549)	—
Активтерді қайта бағалау бойынша резерві		192.430.443	98.847.414
Капиталдың өзге де резервтері	17	(695.324)	(3.813.636)
Үлестірілмеген пайда		296.909.328	286.399.082
Меншікті капитал жиыны		550.572.465	443.370.427
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	18	11.994.599	15.098.686
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	31	61.032.546	37.516.962
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	22	15.022.086	21.999.701
		88.049.231	74.615.349
Ағымдағы міндеттемелер			
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	18	543.418	435.024
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	19	14.836.869	16.495.346
Алынған алғытөлемдер	20	16.189.798	17.422.223
Төленуге жататын табыс салығы		—	698.462
Төлемге өзге де салықтар	21	976.530	1.056.377
Резервтер	22	41.125	41.125
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	23	20.663.508	16.727.079
		53.251.248	52.875.636
Міндеттемелер жиыны		141.300.479	127.490.985
Меншікті капитал мен міндеттемелер жиыны		691.872.944	570.861.412
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	17	1.428	1.149

2017 жылғы 27 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Д.Ф. Досанов

KazTransOil

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2016 жылғы	2015 жылғы
Түсім	24	191.869.628	193.617.592
Өткізімнің өзіндік құны	25	(118.701.922)	(109.130.474)
Жалпы пайда		73.167.706	84.487.118
Жалпы және әкімшілік шығыстар	26	(11.075.450)	(10.031.684)
Өзге де операциялық кірістер	27	2.883.115	1.242.068
Өзге де операциялық шығыстар	28	(124.211)	(1.264.789)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалдар, нетто	5	(9.197.852)	(1.330.882)
Операциялық пайда		55.653.308	73.101.831
Бағамдық айырмадан болған (залал)/кіріс, нетто	16	(1.438.984)	24.930.255
Дивидендік кіріс	32	1.487.160	2.759.120
Қаржылық кірістер	29	6.116.405	2.957.496
Қаржылық шығындар	30	(2.448.901)	(2.171.000)
Салық салғанға дейінгі пайда		59.368.988	101.577.702
Табыс салығы бойынша шығыстар	31	(12.525.227)	(21.934.973)
Есепті жылдағы таза пайда		46.843.761	79.642.729
Акцияға пайда (теңгемен)	17	122	207
Өзге де жиынтық кіріс/(залал)			
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс/(залал)			
Компания қызметкерлеріне сыйақылар бойынша актуарлық пайдалар/(залалдар)			
	18	3.897.890	(2.503.907)
Табыс салығының әсері	31	(779.578)	500.781
		3.118.312	(2.003.126)
Негізгі құралдардың қайта бағалануы/(құнсыздануы)	5	128.621.077	(893.921)
Табыс салығының әсері	31	(25.724.217)	178.784
		102.896.860	(715.137)
Активтері пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша резервін қалпына келтіру	22	6.886.484	1.157.829
Табыс салығының әсері	31	(1.377.295)	(231.565)
		5.509.189	926.264
Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс/(залал) жиыны		111.524.361	(1.791.999)
Салықты шегергендегі өзге де жиынтық кіріс/(залал) жиыны		111.524.361	(1.791.999)
Салықты шегергендегі есепті жылға жиынтық кіріс жиыны		158.368.122	77.850.730

2017 жылғы 27 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Д.Ф. Досанов

Бас бухгалтер

М.К. Сармаамбетова

Есеп саясаты және 7-52 беттердегі ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
		2016 жылғы	2015 жылғы
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		59.368.988	101.577.702
Салық салынғанға дейінгі таза ақша ағындарымен салыстыруға арналған ақшалай емес түзетулер			
Тозу және өтелім	25, 26	37.865.889	31.285.990
Күмәнді борыштар бойынша резервті (қайтару)/есептеу, нетто	26	(92.078)	107.656
Резервтерді есептеу, нетто	22	–	11.079
Қаржы шығындары	30	2.448.901	2.171.000
Қаржы кірістері	29	(6.116.405)	(2.957.496)
Актуарлық пайда	18, 27	(742.441)	–
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақылар, ағымдағы және өткен кезеңдердегі қызметтер құны	18, 25, 26	1.120.030	1.070.515
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығуынан болған залалдар, нетто	28	59.621	1.159.443
Өрекетсіз тұрған өндірістік нысандарды жою бойынша шығыстар		14.688	26.538
Сатуға арналған деп жіктелген активтерді сатудан түскен залалдар, нетто		–	14.676
Қорларды сатудан түскен кірістер, нетто		(13.752)	(44.193)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	5	9.197.852	1.330.882
Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қалпына келтіру міндеттемелері бойынша болжауларды қайта қараудан болған кірістер	22, 27	(1.556.766)	(443.410)
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан түскен кірістер		(2.122)	(41.920)
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі	27	–	(260.305)
Іске аспаған бағамдық айырмадан түскен залал/(кіріс)		1.438.984	–
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтерді (қайтару)/есептеу, нетто	26	(95)	6.644
Айналым капиталының өзгерісіне дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		102.991.294	135.014.801
Операциялық активтердегі (ұлғаю)/азаяу			
Тауарлы-материалдық қорлар		(322.147)	(503.557)
Сауда және өзге де дебиторлық берешек		(2.462.100)	2.303.079
Жеткізушілерге берілген алғытөлемдер		1.623.014	(1.317.140)
Өтеуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алғытөлемдер		3.039.458	(137.092)
Өзге де қысқа мерзімді активтер		(1.250.543)	(5.272.883)
Операциялық міндеттемелердегі ұлғаю/(азаяу)			
Сауда және өзге де кредиторлық берешек		106.946	(2.797.519)
Алынған алғытөлемдер		(1.232.425)	721.742
Төлемге өзге де салықтар		(773.470)	169.729
Өзге де ағымдағы және ұзақ мерзімді міндеттемелер және қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		3.348.534	4.396.580
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		105.068.561	132.577.740
Төленген табыс салығы		(21.381.679)	(16.850.829)
Алынған пайыздар		4.591.930	2.729.303
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары		88.278.812	118.456.214

Есеп саясаты және 7-52 беттердегі ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП (жалғасы)

		31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы	2015 жылғы
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Банк салымдарын алу		31.655.991	71.739.062
Банк салымдарын орналастыру		(35.048.671)	(41.427.048)
Алынған дивидендтер		1.487.160	2.759.945
Негізгі құралдарды сатып алу		(33.773.311)	(68.635.483)
Материалды емес активтерді сатып алу		(58.754)	(135.491)
Пайыссыз қарыздың қайтарылуы/(берілуі)	17	20.000.000	(20.000.000)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсім		10.137	44.138
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағыны		(15.727.448)	(55.654.877)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Төленген дивидендтер	17	(51.156.535)	(46.429.363)
Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар	17	(9.549)	—
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша ағындары		(51.166.084)	(46.429.363)
Бағамдық айырманың әсері		(593.350)	(11.610.290)
Ақша қаражаттарындағы және олардың баламаларындағы таза өзгерістер		20.791.930	4.761.684
Жылдың басына ақша қаражаттары және олардың баламалары		44.010.416	39.248.732
Жылдың аяғына ақша қаражаттары және олардың баламалары		64.802.346	44.010.416

2017 жылғы 27 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Д.Ф. Досанов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармазәмбетова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Капиталдың өзге де резервтері	Қайта сатып алынған меншікті акциялар	Үлестірілмеген пайда	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	98.847.414	(3.813.636)	—	286.399.082	443.370.427
Есепті жылдағы таза пайда	—	—	—	—	46.843.761	46.843.761
Өзге де жиынтық кіріс	—	108.406.049	3.118.312	—	—	111.524.361
Бір жылға жиынтық кіріс жиыны	—	108.406.049	3.118.312	—	46.843.761	158.368.122
Қайта бағаланған негізгі құралдардың өтелімі	—	(14.823.020)	—	—	14.823.020	—
Дивидендтер (17-ескертпе)	—	—	—	—	(51.156.535)	(51.156.535)
Қайта сатып алынған меншікті акциялар (17-ескертпе)	—	—	—	(9.549)	—	(9.549)
2016 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	192.430.443	(695.324)	(9.549)	296.909.328	550.572.465
2014 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	108.539.359	(1.810.510)	—	244.927.026	413.593.442
Есепті жылдағы таза пайда	—	—	—	—	79.642.729	79.642.729
Өзге де жиынтық кіріс/(залал)	—	211.127	(2.003.126)	—	—	(1.791.999)
Бір жылға жиынтық кіріс/(залал) жиыны	—	211.127	(2.003.126)	—	79.642.729	77.850.730
Қайта бағаланған негізгі құралдардың өтелімі	—	(9.903.072)	—	—	9.903.072	—
Дивидендтер (17-ескертпе)	—	—	—	—	(46.429.363)	(46.429.363)
Өзге де (17-ескертпе)	—	—	—	—	(1.644.382)	(1.644.382)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	61.937.567	98.847.414	(3.813.636)	—	286.399.082	443.370.427

2017 жылғы 27 ақпанда қол қойылды және шығаруға рұқсат етілді.

Бас директор

Д.Ф. Досанов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

Есеп саясаты және 7-52 беттердегі ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін****1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ**

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2016 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ») немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда қатысудың бақылау үлесі (90%) тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2015 жылғы 31 желтоқсан	2014 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. Теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	100%	100%

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар. 2016 жылы 14 наурызында қабылданған Директорлар кеңесінің шешімімен Мәскеу қаласындағы өкілдік жабылды.

Компания Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.377 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызғылар желісі бар. Мұнымен қатар, Компания басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Компанияның МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңкияқ – Атырау, Кеңкияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

BTL еншілес кәсіпорны шикі мұнай және мұнай өнімдерін, сұйытылған мұнай газын құю және сақтау, сондай-ақ Батуми теңіз кемежайы және Батуми мұнай терминалы арқылы Грузияға құрғақ жүктерді ауыстырып тиеу бойынша қызметтер көрсетеді. BTL «Батуми мұнай терминалы» ЖШС (бұдан әрі – «БМТ») және Petrotrans Limited компаниясына иелік етеді. БМТ-ға «Батуми теңіз кемежайы» ЖШС-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесіне айрықша басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРЖБҚК») реттеу нысаны болады. ТМРЖБҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)**

«Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2015 жылғы 18 мамырда өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

ТМРЖБҚК-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы 2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау бойынша шекті тарифтерді мынадай мөлшерде бекіту туралы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.225,04 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2016 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.547,46 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2017 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.902,13 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2018 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.292,40 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2019 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.721,72 теңге, ҚҚС-сыз.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап қолданыстағы мұнайды Қазақстан Республикасынан сыртқа экспортқа айдау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 5.817,20 теңгені құрайды.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы жекелеген қаржылық есептілікті Компанияның Бас директоры және Бас бухгалтері 2017 жылғы 27 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Бұл жекелеген қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары кеңесі (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда дайындалған.

Осы жекелеген қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды және есеп саясатында және осы жекелеген қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа бабтарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған. Жекелеген қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома, басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгеленіп алынған.

Жекелеген қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

Осы жекелеген қаржылық есептілік Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептілік 2017 жылғы 27 ақпанда Бас директордың және Бас бухгалтердің қолдауымен бекітіліп шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің көшірмесін Компанияның бас офисынан алуға болады (*1-ескертпе*).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**3.1 Еншілес ұйымға инвестиция**

Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсызданудан шығындарды алып тастағанда өзіндік құн бойынша есепке алынады.

Әр есепті күнге Компания еншілес ұйымдарға инвестицияның құнсыздану мүмкіншіліктерін бағалайды. Егер сондай белгілер анықталса, Компания инвестицияның өтелетін сомасын бағалайды. Инвестицияның өтелетін құны өткізімнен және пайдалану құннан шығындарды алып тастағанда әділ құннан ең үлкен болып табылады және әр жеке инвестицияға белгіленеді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.1 Еншілес ұйымға инвестиция (жалғасы)**

Егер инвестицияның құны оның өтелетін құнынан жоғары болса, инвестицияның құны түсті деп есептеледі және өтелетін құнға дейін шығарылады. Пайдалану құнын бағалаған кезде болатын ақша ағындары есептеу мөлшерлемесі бойынша, ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және инвестицияға лайық тәуекелдікті көрсететін салықты салғанға дейін есептеледі. Өткізімге жіберілетін шығындарды есептемегенде, әділ құнды анықтау кезінде бағалаудың түрлі әдістері қолданылады. Бұл есептер қолданылатын жағдайда бағалау коэффициенттерімен, нарықтағы еншілес компанияның акцияларының еркін айналымдағы бағалар белгісімен немесе әділ құнның өзге де қолжетімді көрсеткіштерімен құпталады.

Құнсызданудан болған залал құнсыздану болған мерзімдегі шығын деп саналады.

3.2 Бірлескен қызметке қатысу

Бірлескен кәсіпорындардағы инвестициялар осы жекелеген қаржылық есептілікте құнсызданудан шығындарды алып тастағанда бастапқы құн бойынша есепке алынады. *1-ескертілгенде* көрсетілгендей, Компания екі бірлескен кәсіпорынға қатысады: ҚҚТ мен МұнайТас (*8-ескертілгенде*).

3.3 Шетел валютасын қайта есептеу

Осы жекелеген қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол қызмет ететін валюта және Компанияны есептілігін таныстыратын валюта болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша ескеріледі. Шетел валютасындағы монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валютасы спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы жекелеген есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар баптың әділ құнының (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған кірістер немесе шығыстарда тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда немесе залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған кірістерді немесе шығыстарды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа бағамдар Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

2016 және 2015 жылдар үшін орташа салмақталған бағамдары мынаны құрады:

<i>Теңге</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2016 жылғы	2015 жылғы
АҚШ доллары	341,74	222,68
Ресей рублі	5,12	3,62
Еуро	378,27	246,89

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

<i>Теңге</i>	2016 жыл	2015 жыл
АҚШ доллары	333,29	340,01
Ресей рублі	5,43	4,61
Еуро	352,42	371,46

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.4 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу**

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есептілікте Компания активтер мен айналымды/қысқа мерзімдіге және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға, немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Компанияда есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық өзге міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

3.5 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Компания негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Компания бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны жекелеген қаржылық есептілігінде бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.5 Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Жекелеген қаржылық есептілікте кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Компания оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

Әр есепті кезеңге Компанияның есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Компания талдайды. Осындай талдау аясында Компания соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Компания және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының қолданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдардың әділ құнын талдау және оны айқындау әдістері туралы қосымша ақпарат *4-ескертемеде* келтірілген.

3.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Компания артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Компания өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамына жатады және сондықтан капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын алдыңғы қайта бағалау салдарынан болған және жиынтық кіріс туралы есепте бұрын танылған бөлігін қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда мен шығыннан танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтеліммен құнсыздану активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты сатылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Компания осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құны бойыншы танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса, тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы бұдан әрі толық ақпарат үшін есепке алу пайымдарын, бағалау мәндерін және жол берушіліктерді қараңыз (*4, 22-ескертепелер*).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.6 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Өтелім желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Компанияның Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және өтелім әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай түзетіледі.

3.7 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Компания ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтерді пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіспен есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен мерзімі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі.

Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активтердің өтеліміне келетін шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

3.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Компания активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ААТБ өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (бұдан әрі – «ААТБ») әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық. Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)**

Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондай мәмілер орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания құнсыздану сомасын Компанияның жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын осындай жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Созылатын қызметтер бойынша (қорлардың құнсыздануын қоса есептегенде) құнсыздануынан болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы жекелеген есебінде танылады. Осы ретте құнсызданудан болатын залал да бұрын өткізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Компания бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілерін анықтайды. Егер мұнай белгі бар болса, Компания активтің өтелетін құнын немесе ААТБ есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін қолданылған бағада өзгеріс болған жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі.

Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнды қалпына келтіру қайта бағалаудан болған өсім ретінде есептеледі.

3.9 Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар ретінде жіктеледі. Компания өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады. Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәміле ол жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Компанияның қаржы активтері ақша қаражаттарды, банк салымдары, берілген қарыздар, сауда және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активтерінің кейінгі бағалауы олардың жіктелуіне байланысты болады:

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.9 Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)**Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек (жалғасы)*

Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржыландырудан алынған табыс құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты шығыстар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржы шығындары құрамында және дебиторлық берешек болған кезде жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамында есептеледі.

Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелген немесе анықталған төлемдері және тіркелген өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Компания оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелімі пайда немесе залал туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты шығыстар пайда немесе залал туралы есепте қаржы шығындары құрамында есептеледі. Компанияның 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын салымдары болған.

Тануды доғару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады (демек жекелеген қаржылық есептіліктен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Компания активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Компания өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, жаңа актив Компания берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде танылады. Бұл жағдайда Компания тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

3.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Сондай-ақ қаржы активтерінің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде берілген:

- маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (*4-ескертпе*);
- сауда дебиторлық берешек (*11-ескертпе*).

Әрбір есепті күнге Компания қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активтерді бастапқы танудан кейін болған бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде құнсызданғандығының уәжді дәлелі болса («залал шегу жағдайының» болуы), олар қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынына сеніммен үміт күтерлік ықпал етсе, құнсызданды деп есептеледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтер

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Компания алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне, не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді.

Егер Компания жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті кредит тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің теңгерімдік құны резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал сомасы пайда мен залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Пайыздық кірістер қаржыландырудан болған кірістер құрамында жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетіледі. Қарыздар егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Компанияға берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс туралы жекелеген есебінде қаржы шығындарының кемуі ретінде танылады.

3.11 Қаржылық міндеттемелер*Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, кредиттер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиторлық берешекті, кредиттер мен қарыздарды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтиды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.11 Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)***Кейінгі бағалау*

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйлықақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдік шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уактылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдік шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Тануды доғару

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

3.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте берілген таза сома қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

3.13 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және өткізудің таза құны.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Өткізудің таза құны өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығыстар мен өткізуге кеткен бағалау шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

3.14 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қаржылық жағдайы туралы жекелеген есепте ақшалай қаражат және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай, ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді салымдардан тұрады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.15 Резервтер**

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (заңды немесе тәжірибеден шыққан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтің бір бөлігінің немесе немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Компания активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (4-ескертуге).

3.16 Қызметкерлерге сыйақы

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы ұсынады. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады.

Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

Актуарлық пайдалар мен залалдар актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Ағымдық кезеңнің құны, өткен кезеңнің құны және қызметкерлердің қысқартуларынан немесе жасалған есептерден туындайтын басқа өзгерістер ағымдағы кезеңде көрсетіледі.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжам – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын жұмыскерлерге сыйақы бойынша міндеттемелерді қайта бағалау нәтижелерін Компания былай көрсетеді:

- еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- өзге ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша пайдалар мен залалдар арқылы.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте «Өзіндік құн», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзіне ағымдағы қызметтер құнын, өткен қызметтер құнын қамтитын қызметтер құны;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.16 Қызметкерлерге сыйақы (жалғасы)**

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

3.17 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Компаниямен экономикалық пайда алу мүмкін деп бағаланса және егер түсім төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Түсім шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Компания түсім алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танытын, Компания агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер ұсыну

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді ұсыну

Басқа да қызметтерді ұсынудан алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойынша немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендті жариялаған күні).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен түскен кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен түскен кіріс «айда немесе төле» ережелерінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

3.18 Салықтар*Пайдаға ағымдағы салық*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл Компания өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын кірісті алатын Қазақстан Республикасында қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.18 Салықтар (жалғасы)***Пайдаға ағымдағы салық (жалғасы)*

Тікелей капиталда танылған баптарға жататын пайдаға ағымдағы салық жиынтық кіріс және залал туралы есепте емес, капитал құрамында танылады. Компания басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі ұзартылған салық

Мерзімі ұзартылған салық есепті күнге активтердің мен міндеттемелердің салық базасы және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есептеледі.

Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі ұзартылған салық міндеттемесі активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі ұзартылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі ұзартылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі ұзартылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және мерзімі ұзартылған салық активтерінің жиыны немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған мерзімі ұзартылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда мерзімі ұзартылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын мерзімі ұзартылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері және мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және мерзімі ұзартылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.18 Салықтар (жалғасы)***Қосылған құн салығы (ҚҚС)*

Сату бойынша ҚҚС тауарларды жөнелту немесе қызметтер көрсету кезінде Қазақстан Республикасының бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алулар бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-мен есепке алуға жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған қосылған құн салығын салық органдары өтейтін жағдайларды қоспағанда, қосылған құн салығының сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда қосылған құн салығы тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше, есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Компания қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ жекелеген қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

3.19 Меншікті капитал*Жарғылық капитал*

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Компания ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Ақша емес активтер бөлінген кезінде, борыштардың теңгерімдік құнынмен, теңгерімдік бөлінген активтердің құнындағы айырмашылық жекелеген өзгеде жинытық есептілігінде көрсетіледі.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ жекелеген қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған 2016 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген Стандарттарды қоспағанда, алдыңғы есепті жылы қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Компания алғаш рет 2016 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қолданды. Компания шығарылғанымен әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)**

Кейбір жаңа стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2016 жылы қолданылды. Дегенмен, олар Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

ҚЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары»

ҚЕХС (IFRS) 14 қызметі тарифтік реттелуге жататын ұйымдарға ҚЕХС-ты алғашқы қолданғаннан кейін кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтарға қатысы бар есеп саясатының өздері пайдаланатын қолданыстағы қағидаттарын қолдануды жалғастыруға рұқсат беретін міндетті емес стандарт болып табылады. ҚЕХС (IFRS) 14 қолданушы ұйымдар кейінге қалдырылған түзетулер шоттарын жекелеген қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал мұндай қалдықтар бойынша қозғалыстарды пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте жеке жолдармен көрсетуге тиіс.

Стандарт тарифтік реттеу сипаты және солармен байланысты тәуекелдер туралы және осындай тарифтік реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпаратты ашуды талап етеді. Компания ҚЕХС бойынша есептілікті дайындап жүргендіктен және Компанияның кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтары болмағандықтан, бұл стандарт жекелеген қаржылық есептілікке әсер етпейді.

«Бірлескен кәсіпкерлік» – «Қатысу үлесін сатып алуды есепке алу» ҚЕХС (IFRS) 11-ге түзетулер

ҚЕХС (IFRS) 11 түзетулер бірлескен операция қатысушысының, бизнесті біріктіруді есепке алуға арналған ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» қағидаттарына сай, қызметі бизнесті білдіретін бірлескен операциядағы қатысу үлесін сатып алуды есепке алу талап етеді. Түзетулер сондай-ақ бірлескен қызметтегі бұрынғы қатысу үлесі бар, егер бірлескен бақылау сақталса, осы бірлескен операциядағы қосымша үлесті сатып алу кезінде қайтадан бағаланбайтындығын да нақтылайды. Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 11-ге ерекшеліктер де қосылды, оған сай бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл түзетулер қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциялардағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да және сол бірлескен операциялардағы қосымша үлестерді сатып алуға қатысты келешекті негізде қолданылады. Түзетулер қарастырылып отырған кезеңде бірлескен операциялардағы қатысу үлестері сатып алынбағандықтан Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38-ге түзетулер: «Өтелімнің жол берілетін әдістерін түсіндіру»

Түзетулер ҚЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және ҚЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» қағидаттары түсім активті пайдалану аясында жұмсалатын экономикалық пайданы емес, бизнесті (актив оның бір бөлігі болады) жүргізу нәтижесінде алынған экономикалық пайда құрылымын білдіреді. Нәтиже ретінде түсімге негізделген әдіс негізгі құралдардың өтелімі үшін қолданыла алмайды және шектеулі жағдайларда материалдық емес активтердің өтелімі үшін ғана қолданыла алады. Түзетулер келешекті негізде қолданылады және Компания өзінің айналымнан тыс активтерінің өтелімі үшін түсімге негізделген әдісті қолданбағандықтан, Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС (IAS) 27-ге түзетулер: «Жеке қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісі»

Түзетулер ұйымдарға еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және қауымдасқан ұйымдарға инвестицияларды есепке алу үшін жеке қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісін пайдалануға рұқсат береді. ҚЕХС қолданылатын және өзінің жеке қаржылық есептілігінде үлесті қатысу әдісіне көшу туралы шешім қабылдаған ұйымдар бұл өзгерісті қайталай қолдануға тиіс. Түзетулер Компанияның жекеленген қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі

Осы құжат Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейтін келесі түзетулерді қамтиды:

ХҚЕС (IFRS) 5 «Айналымнан тыс, мерзімді сатуға арналған деп жіктелген активтер мен тоқтатылған қызмет»

Активтерді (немесе шығаруға арналған топтарды) шығару әдетте меншіктеушілерге сату немесе тарату арқылы жүзеге асырылады. Түзету бір әдістен екінші әдіске көшу жаңа жоспар ретінде емес бастапқы жоспардың жалғасы ретінде қарастырылуы тиіс екенін түсіндіреді. Сонымен, (IFRS) 5 ХҚЕС-ты қолдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету»

(i) Қызмет көрсету келісім-шарттары

Түзету өтемақы төлеуді қамтамасыз етуді қарастыратын қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар қаржылық активте жалғаспалы түрде қатыса алатындығы туралы түсіндіреді. Ақпаратты ашып көрсету қажеттілігін анықтау үшін Компания (IFRS) ҚЕХС 7-те жалғаспалы түрде қатыса алатындығына сәйкес жәрдемақы және келісім сипатын бағалау керек. Қандай қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар жалғаспалы түрде қатыса алатындығын бағалау ретроспективті жүзеге асырылуы тиіс. Алайда, Компания бірінші рет енгізілген түзетулерді қолданған жылдық кезеңіне дейінгі кезеңдердегі ақпаратты ашып көрсету талап етілмейді.

(ii) 7 (IFRS) ХҚЕС-ке түзетулерді қысқартылған аралық қаржылық есептілігіне қолдану

Түзету өзара есепке алу ақпараттын ашуға қатысты талаптар, соңғы жылдық есептілігінде мұндай ақпарат елеулі жаңарту туралы ақпарат болған кездегі жағдайларды қоспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілігінде қолданылмайтындығын түсіндіреді. Түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 19 «Қызметкерлерге берілетін сыйақылар»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының дамуы облигация шығарылған ел валютасына емес, облигациялар деноминацияланған валютасына бағаланатындығы туралы түсіндіреді. Нақты валютамен көрсетілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаған жағдайда, мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемені пайдалану керек. Бұл түзету перспективті қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 34 «Аралықтақ қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезең ақпараты аралықтақ қаржылық есептілігінде немесе аралықтағы қаржылық есептілігінің басқа да тиісті сілтемелері бар жерде (мысалы, басшылық түсіндірмелерінде немесе тәуекелдерді бағалау есептілігінде) ашылуға тиіс деп түсіндіреді. Басқа да ақпарат осындай шарттармен және аралықтақ қаржылық есептілігі ретінде бір уақытта пайдаланушыларға қол жетімді болуы тиіс. Осы түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)**

Компания алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі (жалғасы)

ҚЕХС түзетулер (IAS) 1 «Ақпарат ашудың саласындағы бастама»

ҚЕХС (IAS) 1 түзетулері қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 1 талаптарын айтарлықтай өзгертпейді, одан гөрі түсіндіреді. Түзетулер келесіні түсіндіреді:

- ҚЕХС (IAS) 1-дегі материалдық талаптарын;
- қаржылық жағдай туралы және жиынтық кіріс туралы есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін;
- Компанияның жекеленген қаржылық есептілігіне ескертпелердің тәртібін таңдауға мүмкіндігі бар;
- үлестік қатысу әдісі бойынша есептелетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс үлесі бір элементте біріктіріліп ұсынылуы тиіс және кейін пайда немесе залал есеп құрылымында жіктелетін немесе қайта жіктелмейтін элемент ретінде есепке алынады.

Сонымен қатар, түзетулер қаржылық жағдай және жиынтық кіріс туралы есепте қосымша аралық жиынтық сомаларын ұсынуға қолданылатын талаптарды түсіндіреді. Бұл түзетулер Компанияның жекеленген қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 28 «Инвестициялық ұйымдар: шоғырлану туралы талаптарға жатпайтындарды қолдануға» түзетулер

Түзетулер ҚЕХС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржы есептілігіне» сай инвестициялық ұйымдарға қатысты талаптарға жатпайтындарды қолдану кезінде туындаған мәселелерді қарайды. ҚЕХС (IFRS) 10-ға түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілік ұсынымы туралы талаптарға жатпайтындар егер инвестициялық ұйым өзінің барлық еншілес ұйымын әділ құн бойынша бағалайтын болса, инвестициялық ұйымның еншілес ұйымы болатын бас ұйымға да қолданылатынын түсіндіреді.

ҚЕХС (IAS) 28 «Қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларға» түзетулер үлесті қатысу әдісін қолданған кезде инвестициялық ұйым болатын инвесторға қауымдасқан ұйымға және бірлескен кәсіпорынға еншілес ұйымдарда өзінің меншік қатысу үлестеріне қолданылатын әділ құн бойынша бағалауды сақтап қалуға мүмкіндік береді.

Бұл түзетулер ретроспективті қолданылады және Компанияның жекеленген қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Компания шоғырлану туралы талаптарға жатпайтындарды қолданбайды.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылғанмен Компанияның жекелеген қаржылық есептілігін шығару күніне әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтірілген. Компания бұл стандарттарды ол күшіне енген күннен бастап қолданбақ ниетте.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС кеңесі ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдардың» түпкілікті нұсқасын шығарды, ол ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржылық құралдар: тану және бағалауды» және ҚЕХС (IFRS) 9-дың барлық алдыңғы нұсқаларын ауыстырды. ҚЕХС (IFRS) 9 қаржылық құралдардың есебін жүргізу: жіктеу және бағалау құнсыздану және хеджерлеу жобасының үш бөлігін бірге біріктіреді. ҚЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Хеджерлеу есебін жүргізуді қоспағанда стандарт ретроспективті қолданылады, бірақ салыстыра кестені ұсыну міндетті емес. Хеджерлеу есебін жүргізуге қатысты талаптар негізінен кейбір шектеулермен және алып тастаулармен келешекті қолданылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар» (жалғасы)*

Компания жаңа стандартты талап етіліп отырған күшіне енетін күннен бастап қолдануды жоспарлап отыр. 2016 жылы Компания ҚЕХС (IFRS) 9-дың барлық үш бөлігіне әсер етуді жалпы бағалауды жүзеге асырды. Бұл алдын ала бағалау қазіргі кезде қол жетімді ақпаратқа негізделген және егжей-тегжейлі талдау немесе қосымша негізделген және қуатталған келешекте Компания үшін қол жетімді болатын ақпаратты алғаннан кейін өзгертуге болады. Тұтастай алғанда Компания ҚЕХС (IFRS) 9-дың құнсыздануға қойылатын талаптарды қолдануды қоспағанда жаңа талаптардың өзінің бухгалтерлік теңгеріміне және меншік капиталына елеулі әсер етеді деп күтпейді. Компания бағалаушылық резервтің үлкен сомасын шығын деп тануды күтеді, бұл меншік капиталға теріс әсер етеді және келешекте сома өсімін анықтау үшін егжей-тегжейлі талдау жүргізеді.

(а) Жіктеу және бағалау

ҚЕХС (IFRS) 9-дың жіктеуге және бағалауға қоятын талаптарын қолдану кезінде Компания өзінің бухгалтерлік теңгерімі мен меншік капиталына елеулі әсерді күтпейді. Компания қазіргі кезде әділ құн бойынша бағаланатын барлық қаржылық активін әділ құн бойынша бағалауды жалғастыруды жоспарлап отыр.

Саудалық дебиторлық қарыз шарттық ақша ағынын алғанша ұстала тұрады және олар борыш пен пайыздың негізгі сомасы есебіне төлем болатын ақша ағыны пайда болуына алып келеді. Демек, Компания ҚЕХС (IFRS) 9-ға сай өтемдік құн бойынша ескерілуі жалғаса береді деп күтеді. Алайда Компания барлық құрал ҚЕХС (IFRS) 9-ға сай өтемдік құн бойынша бағалауға арналған өлшемдерге сай келетіні туралы қорытынды жасамас бұрын шарттық ақша ағынының сипатына осы құралдар бойынша егжей-тегжейлі талдау жасайды.

(б) Құнсыздану

ҚЕХС (IFRS) 9 Компания барлық борыштық қағаздар, қарыздар және 12 айлық күтіліп отырған кредиттік залалдардың сауда дебиторлық берешек немесе бүкіл мерзімге күтіліп отырған кредиттік залалдарды көрсетуін талап етеді. Компания оңайлатылған амалды қолдануды және бүкіл мерзімі ішінде күтіліп отырған кредиттік залалды сауда дебиторлық берешек бойынша көрсетуді жоспарлап отыр. Компания бұл талаптар дебиторлық берешек қамтамасыз етілмегендіктен оның өзінің меншік капиталына елеулі әсер етеді деп күтеді, бірақ ол әсер мөлшерін анықтау үшін болжамды ақпаратты қоса алғанда барлық негізді және расталған ақпарат ескерілген егжей-тегжейлі талдау жүргізуі тиіс.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және бес кезеңді қамтитын үлгіні көздейді, ол сатып алушылармен шарттар бойынша түсімге қатысты қолданылады. ҚЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сомада танылады, оған құқықты ұйым тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыларға беруге айырбас ретінде алуды күтеді.

Түсім бойынша жаңа стандарт ҚЕХС-тың түсімді танитын барлық бар талапты ауыстырады. Толық ретроспективалық қолдану немесе 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін модельдендірілген ретроспективалық қолдану талап етіледі; бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. 2016 жылы Компания ҚЕХС (IFRS) 15-ті қолданудың салдарларына алдын ала бағалау жүргізді, оның нәтижелері жүргізіліп жатқан егжей-тегжейлі талдау нәтижелері бойынша қайта қаралуы мүмкін. Бұдан басқа Компания ҚЕХС кеңесі 2016 жылғы сәуірде шығарған түзетулерді назарға алады және келешекте өзгерістерді бақылап отырады.

(і) Ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын талаптар

ҚЕХС (IFRS) 15-те қолданыстағы ҚЕХС-қа қарағанда ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын әлдеқайда кең талаптар бар. Ұсынуға қойылатын талаптар қазіргі тәжірибеге елеулі өзгерістер енгізеді және Компания қаржылық есептілігін ашуға қойылатын ақпарат көлемін елеулі ұлғайтады. ҚЕХС (IFRS) 15-те ақпаратты ашуға қойылатын көптеген талап тіптен жаңа.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе олардың жарнасына» түзетулер

Түзетулер қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын не оларға енгізілетін еншілес ұйымға бақылаудан айырылуды ескеру бөлігінде ҚЕХС (IFRS) 10 мен ҚЕХС (IAS) 28 арасындағы қарама-қайшылықта қарайды. Түзетулер ҚЕХС (IFRS) 3 анықтамасына сай инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәміледе бизнесті білдіретін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал толық көлемде танылатынын түсіндіреді. Алайда бизнесті білдірмейтін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан бөлек өзгелердегі қатысу үлестері шегінде ғана танылады. ҚЕХС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне ену күнін шектеусіз мерзімге ауыстырды, алайда бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды келешекті қолдануға тиіс.

ҚЕХС (IAS) 7 «Ақпарат ашу саласындағы бастамашылыққа» түзетулер

ҚЕХС (IAS) 7 «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» ҚЕХС жөніндегі кеңестің ақпаратты ашу саласындағы бастамашылығының бірі болып табылады және қаржы есептілігін пайдаланушыларға ұйымның ақша ағынымен негізделген өзгерістерін де, олармен негізделмеген өзгерістерін де қоса алғанда қаржы қызметімен негізделген міндеттемелеріндегі өзгерістерді бағалауға мүмкіндік беретін ақпаратты ашуын талап етеді. Осы түзетулерді алғаш қолдану кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін салыстырмалы ақпаратты беруге міндетті емес. Бұл түзетулер 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Осы түзетулерді қолдану Компанияның қосымша ақпаратты ашуын талап етеді.

ҚЕХС (IAS) 12 «Кейінге қалдырылған салық активтерін өткізілмеген залалдарға қатысты тануға» түзетулер

Түзетулер ұйым салық заңнамасы салық салынатын пайдаға қарсы шегерілетін уақытша айырмашылықты қалпына келтіру кезінде осындай шегерімдер жасай алатын оның көздерін шектей алатындығын ескеруге тиіс екендігін түсіндіреді.

Сонымен қатар түзетулерде ұйым келешек салық салынатын пайданы қалай айқындауы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулар бар және салық салынатын пайда кейбір активтерді олардың теңгерімдік құнынан артатын сомада өтей алатын жағдаяттарды сипаттайды. Ұйымдар бұл түзетулерді қайталап қолдануға тиіс. Алайда түзетулерді алғаш қолдану кезінде ең бұрынғы салыстырмалы кезеңнің басына меншік капиталдың өзгерісі кезең басына бөлінбеген пайда мен меншік капиталдың өзге де компоненттері арасындағы өзгерістерді тіркемей кезең басына бөлінбеген пайда құрамында (немесе тиісінше меншік капиталдың басқа компоненті құрамында) таныла алады. Мұндай босатуды қолданатын ұйымдар бұл фактіні ашуы тиіс. Бұл түзетулер 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Егер ұйым осы түзетулерді неғұрлым ерте кезеңге қатысты қолданса, ол осы фактіні ашуға тиіс. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржы есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалауға» түзетулер

ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдерге» түзетулерді шығарды, оларда негізгі үш қырлары қаралады: акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды ақша қаражаттары есебімен бағалау құқығына өту шарттарының әсері; төлем көзінен ұсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысу шарттарымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; нәтижесінде операция ақша қаражатымен есеп айырысатын операция ретінде жіктелуді тоқтатып үлестік құралдармен есеп айырысу операциясы ретінде жіктеле бастайтын акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар шарттарының өзгерісін ескеру.

Түзетуді қабылдау кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін ақпаратты қайта есептеуге міндетті емес, алайда барлық үш қырға қатысты түзету қолданылған және басқа да өлшемдер сақталған жағдайда қайталап қолдануға жол беріледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Компания осы түзетулердің өзінің жекелеген қаржы есептілігіне мүмкін болатын әсерін бағалайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****3.20 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалдау»*

ҚЕХС (IFRS) 16 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және ҚЕХС (IFRS) 17 «Жалдауды» ауыстырады, КРМФО (IFRIC) 4 «Жалдау белгілері келісімінде қолдағы барды айқындау», ПКР (SIC) 15 «Операциялық жалдау – ынталандыруларды» түсіндіру және ПКР (SIC) 27 «Жалдаудың заңды нысаны бар операциялардың маңызын айқындауды» түсіндіру. МСФО (IFRS) 16 жалдау туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаларын белгілейді және жалға алушылар барлық жалдау шартын қаржылық жалдауға арналған ҚЕХС (IAS) 17-де көзделген есепке алу тәртібіне ұқсас теңгерімде есепке алудың бірыңғай үлгісін пайдалана отырып көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушыларды танудың екі түрінен босатуды көздейді – құны төмен активтерді жалдауға (мысалы, компьютерлер) және қысқа мерзімді жалдауға (12 айдан артық емес мерзімге жалдау) қатысты. Жалдау басталатын күнге жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемелерді (яғни жалдау жөніндегі міндеттеме), сондай-ақ жалдау мерзімі ішінде базалық активті пайдалану құқығын білдіруші активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) танитын болады. Жалға алушылар пайдалану құқығы нысанындағы активтің өтелімі шығыстарын жалдау жөніндегі міндеттеменің пайыздық шығысынан бөлек тануға міндетті болады.

Жалға алушылар сонымен қатар белгілі бір оқиға (мысалы, индекстің немесе осындай төлемдерді белгілеу үшін пайдаланатын ставканың өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі) басталған кезде міндеттемелерді қайта бағалауға тиіс болады. Көпшілік жағдайда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау жөніндегі міндеттемені қайта бағалау сомасын ескеретін болады.

ҚЕХС (IFRS) 16-ға сәйкес жалға алушы үшін есепке алу тәртібі іс жүзінде қазіргі кезде қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 17 талаптарымен салыстырғанда өзгермейді. Жалға алушылар жалдауды ҚЕХС (IAS) 17-дегідей жіктеу қағидаттарын пайдаланып, бұл ретте жалдаудың екі түрін бөле отырып: операциялық және қаржылық, жіктеуді жалғастырады.

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 16 жалға берушілер мен жалға алушылардан ҚЕХС (IAS) 17-мен салыстырғанда ақпараттың ауқымды көлемін ашуды талап етеді.

2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты ҚЕХС (IFRS) 16 күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі, бірақ ұйымның ҚЕХС (IFRS) 17 қолдану күнінен ерте емес. Жалға алушы бұл стандартты қайталап қолдануды немесе түрлендірілген қайталап қолдануды пайдалана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі жағдайы белгілі бір босатуды көздейді. 2017 жылы Компания ҚЕХС (IFRS) 16-ның өзінің жекелеген қаржылық есептілігіне әсер ету мүмкіндігін бағалауды жоспарлап отыр.

4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Компанияның жекелеген қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтің немесе міндеттеменің теңгерімдік құнына елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Компанияның тәуекелдерге ұшырауы туралы және айқынсыздықтары туралы өзге де ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (34- ескертпе);
- сезгіштік талдамасы туралы ақпаратты ашу (34-ескертпе).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Компанияның болжаулары мен бағалау мәндері ол жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Компания бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Негізгі құралдарды қайта бағалау*

Компания негізгі құралдарын қайта бағаланған құнымен есептейді. 2016 жылдың ішінде Компания негізгі құралдарды қайта бағалау үшін тәуелсіз кәсіби бағалаушыны жұмысқа тартты.

Негізгі құралдың технологиялық мұнайды қоспағанда әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-ші деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалау үшін пайдаланған әдіснама, алғаш кезде, ауыстырудың өтелімді құнын бағалауға негізделген («шығынды әдіс»). Егер бағаланатын объект жаңа немесе құрылыс кезеңінде, сондай-ақ нарығы шектеулі объектілерге (арнайы объектілер) жататын болса және олардың ықтимал сату бағасы туралы ақпарат болмағандықтан (белсенді нарық жоқ кезде) шығынды тәсіл қолданылады.

Бағалау аясында бағалаушы Компанияның негізгі құралдары арнайы объектілерінің экономикалық тозу көлемін талдаған кезде, кіріс тәсілін пайдалана отырып баламалық пайдалылыққа тест жүргізді. Баламалық пайдалылық қолдану құндылығын бағалау жолымен есептелген. Пайдалылық құндылықты есептеген кезде мына негізгі жорамалдар қолданылды:

Дисконттау мөлшерлемесі	12,55%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	4,58%
Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі	18,2 жыл

Пайдаланудың алынған құндылығы ауыстырудың өтелімді құнынан төмен болды және, яғни, Компанияның негізгі құралдарының әділ құны болып көрсетілді. Пайдаланудан құндылықты бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтерді сату мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және ағымдағы шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

Қайта бағалау нәтижесінде Компанияның негізгі құралдарының (технологиялық мұнайды қоспағанда) нетто-құны 100.677.495 мың теңгеге ұлғайды.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ құнының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2016 жылғы 30 қыркүйектегі жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын айқындау үшін бастапқы деректер әділ құн иерархиясының 2-деңгейіне жатқызылады (белгіленбейтін бақыланған бастапқы деректер).

Келесі пайымдауларды технологиялық мұнайдың әділ құнын айқындау кезінде Компания басшылығы назарға алған болатын:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- технологиялық мұнай ТМРЖБҚК қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгедей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРЖБҚК және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін тарифты қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Компанияға ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРЖБҚК бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Компанияға құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)*

Осы факторлардың бәрін назарға алып, басшылық әділ құнын көрсету үшін құбырдағы технологиялық мұнайға мейлінше сай келетін, 2016 жылғы 30 қыркүйектегі жағдай бойынша, нарықтық құнын 107,16 АҚШ доллары (35.714 теңгеге баламалы) көлемінде анықтады (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 84,71 АҚШ доллары (28.802 теңгеге баламалы)). Мұнай құнының өзгеруінің әсері 16.573.065 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2016 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.401.160 мың теңге мөлшерінде мұнай қалдықтарын қосымша бағалау танылды, қайта бағалаудың жалпы көрсеткіші 18.974.225 мың теңгені құрады.

2016 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.460.143 тоннаны құрады (2015 жылғы 31 желтоқсан: 2.397.778 тонна). 2016 жылғы 31 желтоқсанға түгендеу нәтижелері бойынша 67.233 тонна (2015 жылғы 31 желтоқсан: 101.424 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 4.868 тонна мұнай есептен шығарылды.

Негізгі құралдардың құнсыздануы

Егер активтің не ААТБ -ның теңгерімдік құны оның сатуға жұмсалатын шығындарды шегергендегі әділ құн мен құндылықтарды пайдаланудың мөлшерінен жоғары болатын өтілетін құннан асып кетсе құнсыздық орын алады. Сатуға жұмсалатын шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар ақпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Құндылықтарды пайдаланудың есебі ақша ағынының дисконтталу моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Компанияның ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған өсу қарқынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдар қызметінің пайдалы мерзімі

Компания негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күту бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Компанияның пайдалану мерзімі аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу шараларын өткізу бойынша заңдық міндеттемесі бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралары жүргізіледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге алынған резерв Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қайта өңдеу бойынша жүргізілетін жұмыстардың Компания есептеген құны негізде бағаланады (1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 4.036 мың теңгені құрайды (2015 жылғы 31 желтоқсан: 3.773 мың теңге)).

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер құрамында қалдықтарды орналастыру полигондарын жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Экологиялық кодексіне сәйкес 2013 жылы құрылды, осыған сәйкес қалдықтарды орналастыру полигондарының иесі жерді қайта өңдеу және полигон жабылғаннан кейін қоршаған ортаға әсерді мониторингтеу бойынша іс-шаралар жүргізу үшін жою қорын құрады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімі ішінде инфляцияның болжалды мөлшерлемесі және есепті кезеңнің соңындағы төменде берілген дисконт мөлшерлемесі қолданыла отырып, резерв сомасы есепті мерзімнің соңына қарай анықталды:

	2016 жыл	2015 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	8,72%	6,73%
Инфляцияның мөлшерлемесі	5,58%	6,0%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	18 жыл	10 жыл

Дисконтталу мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелерге негізделеді.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 15.022.086 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 21.999.701 мың теңге) (22-ескерпне).

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заңнаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар балама таңдаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.295.416 (1.187.245)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(1.226.556) 1.329.128

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Компания күмәнді дебиторлық берешектер, жеткізушілерге берілген алдын ала төлемдер және өзге де активтер бойынша резерв жасайды. Күмәнді шоттарды бағалаған кезде тапсырыс беруші қызметінің алдыңғы және күтілетін нәтижелері назарға алынады. Экономикадағы, саладағы немесе тапсырыс берушінің нақты сипаттамасындағы өзгерістер жекелеген қаржылық есептілікте ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулер енгізуді қажет етуі мүмкін. 2016 және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы күмәнді шоттар бойынша резервтер 696.903 мың теңге және 790.332 мың теңге сомасында қалыптасты (9, 11 және 12 -ескерпнелер).

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынылатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айқындық жоқ. Шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатының күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салығы бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізделген болжамдарға сүйене отырып, Компания өз қызметін жүзеге асыратын елдердегі салық органдары жүргізген салық тексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды. Мұндай резервтердің мөлшері түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің және салық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының түсіндіруіне тәуелді болады. Талдаудағы мұндай айырмашылықтар мемлекеттегі басымды жағдайға байланысты туындайды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер*

Мерзімі ұзартылған салық активтері салық салынатын пайда алынуы мүмкін деңгейде пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады және қарсы салық залалдары оған есептелуі мүмкін. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде жекелеген қаржылық есептілікте тануға болатын мерзімі ұзартылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2016 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі ұзартылған салық бойынша танылған активтер сомасы 6.264.691 мың теңге болды (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 8.175.916 мың теңге) (*31-ескерту*). 2016 және 2015 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның мерзімі ұзартылған салық бойынша мойындалмаған активтері болған жоқ.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарийлік әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарийлік әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарийлік әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды. Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда корпоративтік бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Компания басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің қолдану мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2016 жылғы желтоқсанда «ҚазТрансОйл» АҚ және «ҚазТрансОйл» АҚ қызметкерлері арасындағы ұжымдық шартқа өзгерістер енгізілді, оның өзгеруінен болған әсер өткен кезеңдер қызметтерінің құны ретінде көрсетілді (*18-ескерту*).

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

<i>Пайызбен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	9,7%	6,55%
Болашақта жалақының өсуі	7,0%	6,00%
Өлім-жітім пайызы	7,0%	12,0%

2016 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 19 жылды құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 16 жыл).

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	536.591 (504.117)
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% +0,5%	(526.219) 556.206
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл +1 жыл	(77.751) 77.069

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.935.614	181.224.490	8.075.342	64.221.098	110.571.364	69.260.331	15.264.421	51.076.938	503.629.598
Түсімдер	806	280.519	389.853	282.712	631.864	494	532.088	35.877.528	37.995.864
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (22-ескертпе)	—	129.237	—	—	—	—	—	—	129.237
Шығарылу	(3.386)	(1.155.418)	(25.897)	(97.204)	(230.402)	(173.974)	(169.103)	(10.409)	(1.865.793)
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	2.020.215	42.647.924	5.033.982	15.126.251	37.863.104	18.974.225	7.072.163	59.908	128.797.772
Қайта бағалаудан болған (құнсыздану)/жете бағалау (пайда және залал есебінен)	(45.840)	173.140	218.623	(1.851.926)	(1.338.183)	—	281.112	(6.582.978)	(9.146.052)
Қайта бағалаудан болған жинақталған өтелім мен құнсыздануды алу	—	(32.825.419)	(3.188.501)	(14.918.701)	(32.288.170)	—	(8.278.311)	(22.410)	(91.521.512)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (6-ескертпе)	23.210	11.930.268	6.884	12.676.544	17.592.514	—	348.469	(42.577.889)	—
Аударымдар мен ауыстырулар	—	—	—	—	—	—	—	(24.327)	(24.327)
2016 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	—	(2.488)	(108.642)	(138.898)	363.359	—	19.421	(132.752)	—
2016 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	5.930.619	202.402.253	10.401.644	75.299.876	133.165.450	88.061.076	15.070.260	37.663.609	567.994.787
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(26.043.932)	(2.528.532)	(12.037.870)	(25.633.779)	(199.540)	(6.818.490)	(22.410)	(73.284.553)
Тозу	—	(13.359.491)	(1.401.551)	(4.734.532)	(14.559.152)	—	(3.453.791)	—	(37.508.517)
Шығарылу	—	919.840	24.668	82.236	219.035	171.927	167.649	—	1.585.355
(Құнсыздану)/қалпына келтіру (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	(3.336)	—	—	1.702	(171.927)	—	(3.134)	(176.695)
(Құнсыздану)/қалпына келтіру (кірістер мен шығындар есебінен)	—	(2.964)	—	—	5.671	—	—	(54.507)	(51.800)
Қайта бағалаудан болған жинақталған өтелім мен құнсыздануды алу	—	32.825.419	3.188.501	14.918.701	32.288.170	—	8.278.311	22.410	91.521.512
Аударымдар мен ауыстырулар	—	246	(133)	4.485	(3.689)	—	(909)	—	—
2016 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(5.664.218)	(717.047)	(1.766.980)	(7.682.042)	(199.540)	(1.827.230)	(57.641)	(17.914.698)

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.905.170	147.474.455	6.279.383	59.315.573	101.311.191	69.238.572	14.269.705	27.625.768	429.419.817
Түсімдер	26	3.131	1.938.243	52.332	1.503.954	—	1.010.513	71.783.342	76.291.541
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (22-ескертпе)	—	1.674.849	—	—	—	—	—	—	1.674.849
Шығарылу	(13.414)	(1.592.467)	(224.365)	(187.081)	(618.593)	(140.123)	(426.128)	(237.588)	(3.439.759)
Бағаның кемуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	—	—	—	—	(2.759.330)	—	—	(2.759.330)
Артылғандарды қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	—	—	—	—	2.921.212	—	—	2.921.212
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	(2.443)	—	—	(27.573)	—	—	—	—	(30.016)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	46.275	30.335.502	6.430	5.254.159	10.846.917	—	250.517	(46.739.800)	—
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (6-ескертпе)	—	—	—	—	—	—	—	(448.716)	(448.716)
Ауыстырулар мен аударымдар	—	3.329.020	75.651	(186.312)	(2.472.105)	—	159.814	(906.068)	—
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	3.935.614	181.224.490	8.075.342	64.221.098	110.571.364	69.260.331	15.264.421	51.076.938	503.629.598
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(14.327.030)	(1.546.897)	(7.116.726)	(14.601.608)	—	(4.222.557)	(20.115)	(41.834.933)
Тозу	—	(10.245.282)	(1.204.066)	(4.943.046)	(11.503.849)	—	(2.994.353)	—	(30.890.596)
Шығарылу	—	194.239	222.431	153.001	607.195	70.058	417.457	155.238	1.819.619
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	—	(697.404)	—	(74.850)	(60.242)	(195.867)	(346)	(27.094)	(1.055.803)
Құнсыздану (кірістер мен шығындар есебінен)	—	(951.986)	—	(68.763)	(100.868)	(73.731)	(5.095)	(130.439)	(1.330.882)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	—	—	—	8.042	—	—	—	—	8.042
Ауыстырулар мен аударымдар	—	(16.469)	—	4.472	25.593	—	(13.596)	—	—
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	—	(26.043.932)	(2.528.532)	(12.037.870)	(25.633.779)	(199.540)	(6.818.490)	(22.410)	(73.284.553)
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	5.930.619	202.402.253	10.401.644	75.299.876	133.165.450	88.061.076	15.070.260	37.663.609	567.994.787
Жинақталған өтелім және құнсыздану	—	(5.664.218)	(717.047)	(1.766.980)	(7.682.042)	(199.540)	(1.827.230)	(57.641)	(17.914.698)
Төңгерімдік құн	5.930.619	196.738.035	9.684.597	73.532.896	125.483.408	87.861.536	13.243.030	37.605.968	550.080.089
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	3.935.614	181.224.490	8.075.342	64.221.098	110.571.364	69.260.331	15.264.421	51.076.938	503.629.598
Жинақталған өтелім және құнсыздану	—	(26.043.932)	(2.528.532)	(12.037.870)	(25.633.779)	(199.540)	(6.818.490)	(22.410)	(73.284.553)
Төңгерімдік құн	3.935.614	155.180.558	5.546.810	52.183.228	84.937.585	69.060.791	8.445.931	51.054.528	430.345.045

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» бас мұнай құбырын қайта құру;
- Астрахань-Маңғышлақ суағызғысы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін CCC-5 қайта құру;
- «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нүктелерінің құрылысы, байланыстың қызмет көрсетілмейтін автоматтандырылған тораптарын салу, автоматтандыру жүйесінің аппараттық қамтамасыз етуін және БӨА-ны жаңарту, қолда бар ТОВЖ желісін жаңғырту, өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- толығымен өтелінген негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 1.482.726 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 4.104.796 мың теңге);
- негізгі құралдар құрамындағы құбыр және резервуар ішіндегі мұнай көлемі 2.460 мың тоннаны құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 2.398 мың тонна);
- аяқталмаған құрылыс 1.531.574 мың теңге көлемінде (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 496.573 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Осындай ұлғаю 2016 жылы оларды негізінде мұнай айдауды арттырудың өндірістік бағдарламасының аясында Ақтау БМАС-ты қайта құру кезінде пайдалану үшін сатып алумен байланысты.

31 желтоқсанда аяқталған 2016 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 15.736 мың теңгені құрады (2015 жыл үшін: 17.419 мың теңге).

Егер активтер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергендегі бастапқы құны бойынша есепке алынған болса, жекелеген қаржылық есептілікке енгізілуі мүмкін негізгі құралдардың әрбір қайта бағаланған жіктелімінің теңгерімдік құны келесі түрде ұсынылады:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2016 жылғы									
31 желтоқсанға	951.278	113.043.696	4.117.164	42.817.067	78.777.934	1.165.954	4.543.753	43.455.859	288.872.705
2015 жылғы									
31 желтоқсанға	928.067	118.066.342	5.056.019	32.827.318	72.663.916	1.165.495	5.945.536	50.923.576	287.576.269

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Өзге де	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	63.273	1.384.124	31.499	1.478.896
Түсімдер	27.400	24.128	–	51.528
Шығарылу	(4.960)	(9.590)	(3.635)	(18.185)
Өтелім	(24.656)	(344.677)	(3.775)	(373.108)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	4.777	9.588	3.634	17.999
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (5-ескертпе)	420	23.907	–	24.327
2016 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	66.254	1.087.480	27.723	1.181.457
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	145.451	1.129.545	32.506	1.307.502
Түсімдер	9.388	121.937	4.166	135.491
Шығарылу	(5.749)	(47.888)	–	(53.637)
Өтелім	(90.854)	(316.786)	(5.173)	(412.813)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	5.749	47.888	–	53.637
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (5-ескертпе)	1.118	447.598	–	448.716
Аударымдар мен ауыстырулар	(1.830)	1.830	–	–
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	63.273	1.384.124	31.499	1.478.896
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	491.042	4.532.198	84.851	5.108.091
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(424.788)	(3.444.718)	(57.128)	(3.926.634)
Қалдық құн	66.254	1.087.480	27.723	1.181.457
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша				
Бастапқы құн	468.182	4.493.753	88.486	5.050.421
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(404.909)	(3.109.629)	(56.987)	(3.571.525)
Қалдық құн	63.273	1.384.124	31.499	1.478.896

7. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдарға инвестициялар 28.208.864 мың теңге көлемінде BTL-ға жасалған инвестицияны білдіреді (2015 жылғы 31 желтоқсандағы: 28.208.864 мың теңге).

8. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы инвестициялар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚҚ	6.500.000	6.500.000
МұнайТас	904.945	904.945
Жиыны	7.404.945	7.404.945

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР ҮШІН ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	1.095.580	7.114.714
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін байланысты тараптарға алғытөлемдер (32-ескертпе)	14.695	—
	1.110.275	7.114.714
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(53.258)	(53.258)
Жиыны	1.057.017	7.061.456

Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді борыштар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға	53.258	99.526
Бір жылға қайтару (26-ескертпе)	—	(197)
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	—	(46.071)
31 желтоқсанға	53.258	53.258

Негізгі құралдар үшін жеткізушілерге берілген алғытөлемдер теңгемен көрсетіледі.

10. ТАУАРЛЫ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тауарлы-материалдық қорлар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	1.315.537	1.388.802
Отын	528.839	515.487
Құрылыс материалдары	196.667	111.722
Арнайы киім	144.234	98.406
Тауарлар	133.548	140.887
Химиялық реагенттер	52.781	89.372
Өзге де	220.664	205.040
Жиыны	2.592.270	2.549.716

11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (32-ескертпе)	2.951.440	1.394.939
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	2.213.667	1.000.631
Үшінші тараптардың өзге де сауда дебиторлық берешегі	672.110	982.238
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (32-ескертпе)	509	36.122
	5.837.726	3.413.930
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(643.607)	(736.090)
Жиыны	5.194.119	2.677.840

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)**

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға	736.090	634.885
Бір жылға (қайтару)/есептеу (26-ескертпе)	(91.132)	107.934
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	(1.351)	(6.729)
31 желтоқсанға	643.607	736.090

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі өткізілмеген, әрі құнсызданбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	>120 күн
2016 жыл	5.194.119	3.379.432	310.133	762.602	658.075	52.960	30.917
2015 жыл	2.677.840	2.532.905	45.204	57.883	26.380	15.468	—

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	5.192.550	2.676.647
Шетел валютасымен	1.569	1.193
Жиыны	5.194.119	2.677.840

12. ЖЕТКІЗУШІЛЕРГЕ БЕРІЛГЕН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеткізушілерге берілген алғытөлемдер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (32-ескертпе)	257.916	1.841.099
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	111.171	151.948
	369.087	1.993.047
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(38)	(984)
Жиыны	369.049	1.992.063

Жеткізушілерге берілген алғытөлемдерге қатысты күмәнді борыштар бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға	984	1.073
Резервті қайтару (26-ескертпе)	(946)	(81)
Алғытөлемдерді шығарудағы қолдану	—	(8)
31 желтоқсанға	38	984

13. ӨТЕЛУГЕ ЖАТАТЫН ҚҚС ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ

Өтелуге жататын ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Өтеуге жататын ҚҚС	757.468	3.403.826
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	259.282	211.765
Жиыны	1.016.750	3.615.591

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.551.741	5.767.898
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	31.629	49.092
Қызметкерлердің берешегі	8.254	12.302
Болашақ кезеңдер шығыстары	7.883	213
Байланысты тараптардың болашақ кезеңдер шығыстары (32-ескертпе)	5.791	—
Өзге де	1.180	1.091
Жиыны	5.606.478	5.830.596

15. БАНК САЛЫМДАРЫ

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ долларымен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	14.498.115	12.322.761
Теңгемен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	1.000.000	—
Теңгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	4.182.770	4.487.436
Теңгемен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	96.715	65.724
АҚШ долларымен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	80.788	58.352
Жиыны	19.858.388	16.934.273

2016 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- өтеу мерзімі 2017 жылғы қаңтарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 11%-ды құрайтын, 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге теңгеде қазақстандық банкте орналастырылған қысқа мерзімді банк салымы;
- өтеу мерзімі 2017 жылғы шілдеде және тамызда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 1%-дан 2%-ға дейінгі (2015 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық мөлшерлемесі 1,4%-дан 2%-ға дейінгі) 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге АҚШ долларында қазақстандық банктерде орналастырылған қысқа мерзімді салымдар (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 2016 жылдың наурыз және мамыр айларында);
- Компания жұмысшыларын тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелеу мөлшерлеменен орналастырылған, сәйкесінше 2029 жылға және 2026 жылға дейінгі мерзімге 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық жылдық мөлшерлеменен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2015 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше 2029 жылға және 2025 жылға дейінгі мерзімге 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық жылдық мөлшерлеменен).

16. АҚША ҚАРАЖАТТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	52.590.424	10.126.290
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	10.699.446	33.783.170
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	1.206.547	23
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	285.255	86.613
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	4.999	780
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	15.127	12.871
Жолдағы ақша	52	27
Кассадағы қолма-қол ақша	496	642
Жиыны	64.802.346	44.010.416

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. АҚША ҚАРАЖАТТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (жалғасы)**

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қазақстандық банктерде теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері жылдық 0,5%-дан бастап 10,5%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2015 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,47%-дан 32%-ға дейін).

АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері 0,25%-дан бастап 4%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2015 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,25%-дан 3%-ға дейін).

Теңгеге қатысты АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеру нәтижесінде (*3.3-ескерпне*), есепті кезеңде Компания, негізінен, екінші деңгейдегі банктердегі шетел валютасындағы (АҚШ долларында) ағымдағы шоттарда, 3 айға дейінгі мерзімді салымдарда, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарда орналасқан ақша қаражаттарына байланысты бағамдық айырмадан болған залал таныды. 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бағамдық айырмадан болған залалдың таза құны 1.438.984 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін – 24.930.255 мың теңге).

17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал 2012 жылы Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

Акционерлерден қайта сатып алынған меншікті акциялар

Миноритарлық акционердің өтініші мен Директорлар кеңесінің шешімі бойынша Компания 2016 жылы 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды.

Капиталдың өзге де резервтері

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталдың өзге де резервтері 695.324 мың теңгені (2015 жылғы 31 желтоқсан: 3.813.636 мың теңге) құрады. Осы резервтің өзгерісі 3.897.890 мың теңге (*18 ескерпне*) мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық пайдаларды танумен негізделген, оның салық әсері 779.578 мың теңгені (*31-ескерпне*) құрайды (2015 жылғы 31 желтоқсанға: залал 2.503.907 мың теңгені, оның салық әсері 500.781 мың теңгені құрады).

Өзге де

2015 жылы Директорлар кеңесінің шешімі негізінде Компания ҚМГ ға 2016 жылғы 30 маусымға дейінгі өтеу мерзімімен 20 миллиард теңге мөлшерінде пайызсыз қарыз берді. Компания 1.644.382 мың теңге мөлшерінде берілген қарыз бойынша дисконтты үлестірілмеген пайдада таныды және кезеңнің басына өтелмеген дисконт 1.264.921 мың теңгені құрады. 2016 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ пайызсыз қарызды қайтарды, дисконт толығымен өтелді (*29, 32-ескерпне*).

Дивидендтер

2016 жыл ішінде Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2016 жылғы 27 мамырдағы шешімімен 2015 жылдың қорытындысына сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 133 теңге есебімен 51.156.535 мың теңге (2015 жылы: 1 акцияға 120,71 теңге есебімен 46.429.363 мың теңге); оның ішінде ҚМГ-ға – 46.040.881 мың теңге (2015 жылы: 41.786.427 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 5.115.654 мың теңге (2015 жылы: 4.642.936 мың теңге) есептелді және төледі.

Акцияға пайда

Акцияға базалық пайда сомалары Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)****Акцияға пайда (жалғасы)**

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	46.843.761	79.642.729
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың орташа саны	384.631.224	384.635.599
Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті жылдағы пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	122	207

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Компанияның бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	691.872.944	570.861.412
Минус: материалдық емес активтер (6-ескертпе)	(1.181.457)	(1.478.896)
Минус: міндеттемелер жиыны	(141.300.479)	(127.490.985)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	549.391.008	441.891.531
Жай акциялар саны	384.628.099	384.635.599
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1.428	1.149

18. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	543.418	435.024
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	11.994.599	15.098.686
Жиыны	12.538.017	15.533.710

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы ағымдағы қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Жылдың басына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	15.533.710	11.613.360
Таза пайыздық шығыстар (30-ескертпе)	1.112.503	832.855
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (25, 26-ескертпелер)	641.073	1.070.515
Өткен кезеңнің қызметтер құны (25, 26-ескертпелер)	478.957	—
Пайда және залал арқылы көрсетілген актуарлық пайда (27-ескертпе)	(742.441)	—
Өзге жиынтық кіріс арқылы көрсетілген актуарлық (пайдалар)/залалдар (17-ескертпе)	(3.897.890)	2.503.907
Төленген сыйақылар	(587.895)	(486.927)
Жылдың аяғына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	12.538.017	15.533.710

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешек келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	12.816.838	15.250.927
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (32-ескертпе)	1.912.739	801.849
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	106.515	441.898
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (32-ескертпе)	777	672
Жиыны	14.836.869	16.495.346

Сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 11.562.030 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 13.454.045 мың теңге).

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	14.755.776	16.454.586
Ресей рублімен	44.737	2.570
АҚШ долларымен	21.554	23.152
Еуромен	14.802	15.038
Жиыны	14.836.869	16.495.346

20. АЛЫНҒАН АЛҒЫТӨЛЕМДЕР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған алғытөлемдер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлем (32-ескертпе)	10.407.356	11.330.298
Үшінші тараптардан алынған алғытөлем	5.782.442	6.091.925
Жиыны	16.189.798	17.422.223

21. ТӨЛЕМГЕ ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемге өзге де салықтар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Жеке табыс салығы	455.757	413.631
Өлеуметтік салық	417.256	574.333
Мүлікке салынатын салық	71.467	23.773
Төленуге жататын ҚҚС	8.650	20.045
Өзге де салықтар	23.400	24.595
Жиыны	976.530	1.056.377

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**22. РЕЗЕРВТЕР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердегі қозғалыс келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

<i>Мың теңгемен</i>	Экология резерві	Өзге де резервтер	Барлығы
2015 жылғы 31 желтоқсанға	41.125	–	41.125
Бір жылға резервті есептеу	(41.125)	41.125	–
2016 жылғы 31 желтоқсанға	–	41.125	41.125
2014 жылғы 31 желтоқсанға	41.125	53.567	94.692
Бір жылға резервті есептеу	11.079	–	11.079
Резервті пайдалану	(11.079)	(53.567)	(64.646)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	41.125	–	41.125

Ұзақ мерзімді резервтер

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 4-ескертілгенде көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға сальдо	21.999.701	20.631.009
Актив арқылы есептеу (5-ескертілген)	129.237	1.674.849
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	(6.886.484)	(1.157.829)
Бағалауды пайдалану мен залалдар арқылы қайта қараудан болған кіріс (27-ескертілген)	(1.556.766)	(443.410)
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (30-ескертілген)	1.336.398	1.295.082
31 желтоқсанға сальдо	15.022.086	21.999.701

23. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Жалақы мен өзге де сыйақылар	9.256.978	5.979.200
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (32-ескертілген)	5.656.284	5.923.268
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	5.067.651	4.035.988
Зейнетақы қоры алдындағы берешек	580.524	693.938
Өзге де міндеттемелер	102.071	94.685
Жиыны	20.663.508	16.727.079

Еңбекақы құрамына еңбекақы төлеу бойынша ағымдағы берешектер, жыл қорытындысы бойынша сыйақы төлеу бойынша міндеттемелер, демалысақы төлеу бойынша міндеттемелер кіреді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ТҮСІМ**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	171.762.134	176.036.600
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	9.518.791	8.918.816
Су тасымалдау қызметтері	7.156.674	6.603.736
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	2.507.272	1.294.978
Мұнайды көлік экспедициялау қызметтері	713.708	594.761
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	62.951	58.222
Өзге де	148.098	110.479
Жиыны	191.869.628	193.617.592

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 51.090.880 мың теңгені, 24.509.836 мың теңгені, 13.181.553 мың теңгені және 13.164.119 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 49.586.658 мың теңгені, 24.980.450 мың теңгені, 12.632.136 мың теңгені және 14.828.129 мың теңгені құрады).

25. ӨТКІЗІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өткізімнің өзіндік құны келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	45.003.792	41.717.985
Тозу және өтелім	37.034.002	30.565.239
Электроэнергия	6.561.263	6.818.036
Отын және материалдар	6.294.441	6.283.694
Табыс салығынан басқа салықтар	5.884.037	5.125.659
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	4.484.009	4.436.374
Күзет қызметтері	3.732.563	3.955.479
Газ бойынша шығындар	2.885.866	2.559.678
Өуеден күзету қызметтері	1.563.931	1.608.525
Еңбек қызметі аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (18-ескертпе)	1.052.828	1.004.841
Іссапар шығыстары	878.823	857.037
Сақтандыру	513.215	441.544
Қоршаған ортаны қорғау	403.775	473.387
Байланыс қызметтері	242.735	253.619
Өндірістік активтерді диагностикалау	165.268	843.692
Операциалық жалға беру	89.948	105.763
Өзге де	1.911.426	2.079.922
Жиыны	118.701.922	109.130.474

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2016 жылдың ішінде өндірістік қызметкерлердің жалақысын индексстеумен және жылдың қорытындысына сәйкес сыйақының есептелуіне байланысты.

Тозу және өтелім шығындарының артуы негізінен 2015 жылы аяқталмаған құрылыс нысандарының іске қосылуымен, сондай-ақ 2016 жылда олардың қайта бағалуына байланысты.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	7.205.925	6.082.875
Тозу және өтелім	831.887	720.751
Кеңес беру қызметтері	541.713	515.084
Кеңсеге қызмет көрсету	455.581	461.243
Іссапар шығыстары	226.135	188.036
Табыс салығынан басқа салықтар	197.460	174.596
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	175.065	170.780
Оқыту	140.069	145.541
Материалдар және отын	116.747	136.250
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	109.801	240.830
Банк қызметтері	102.715	123.716
Байланыс қызметтері	98.382	104.524
Жарнама шығыстары	90.863	11.479
Ақпараттық қамту шығыстары	90.770	101.710
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	73.796	182.983
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (18-ескертпе)	67.202	65.674
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	65.912	—
Операциялық жалға беру	33.527	26.696
Күмәнді берешек бойынша резервті (қайтару)/есептеу, нетто (9, 11 және 12-ескертпелер)	(92.078)	107.656
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті (қайтару)/есептеу, нетто	(95)	6.644
Өзге де	544.073	464.616
Жиыны	11.075.450	10.031.684

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2016 жылда әкімшілік қызметкерлердің жалақысын индексстеумен және жылдың қорытындысына сәкес сыйақының есептелуіне байланысты.

27. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда жылдар үшін өзге де операциялық кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта қараудан болған кірістер (22-ескертпе)	1.556.766	443.410
Актуарлық пайда (18-ескертпе)	742.441	—
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кірістер	446.559	387.504
Байланысты тараптардан болған болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі (32-ескертпе)	—	260.305
Өзге де кірістер	137.349	150.849
Жиыны	2.883.115	1.242.068

28. ӨЗГЕ ДЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда жылдар үшін өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар, нетто	59.621	1.159.443
Өзге де шығыстар	64.590	105.346
Жиыны	124.211	1.264.789

2015 жылдың 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойындағы негізгі құралдардың үлесімді шығарылуы, қолданыста жоқ магистралдық құбырлардың есептен шығарылуына байланысты.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**29. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР**

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда жылдар үшін кезеңдерде қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	4.840.552	2.549.552
Пайыссыз қарыз бойынша дисконттың өтелімі (32-ескертпе)	1.264.921	379.461
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	10.932	28.483
Жиыны	6.116.405	2.957.496

30. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығындар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резервінің өтелімі (22-ескертпе)	1.336.398	1.295.082
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (18-ескертпе)	1.112.503	832.855
Өзге де қаржылық шығындар	—	43.063
Жиыны	2.448.901	2.171.000

31. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	16.443.850	22.595.962
Өткен жылдарды түзету	446.883	1.175.541
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша үнемділік	(4.365.506)	(1.836.530)
Табыс салығы	12.525.227	21.934.973

2016 және 2015 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	59.368.988	101.577.702
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	11.873.798	20.315.540
Өткен жылдарды түзету	446.883	1.175.541
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Инвестициялар бойынша дивидендтер түрінде салық салынбайтын кіріс	(297.432)	(551.824)
Артық технологиялық мұнайдың танылмаған кірісі	503.354	605.683
Жеңілдетілген салық салынатын елдеріндегі шетел кәсіпорындардың танылмаған кірісі	114.678	403.648
Өзге де шегерілмейтін кірістер	(116.054)	(13.615)
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	12.525.227	21.934.973

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Өзге де жиынтық кіріске жатқызу	2015 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Өзге де жиынтық кіріске жатқызу	2015 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер							
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	2.994.320	292.150	(779.578)	3.481.748	(108.108)	500.781	3.089.075
Күмәнді борыштар бойынша резерв	139.381	(18.685)	—	158.066	10.446	—	147.620
Ескірген және өтімсіз тауар-материалдық қорына резерв	3.549	(24)	—	3.573	(1.082)	—	4.655
Төлемге салық	114.798	(9.566)	—	124.364	27.002	—	97.362
Қоршаған ортаны қорғау міндеттемелер бойынша және өзге де резервтер	8.225	(41.431)	—	49.656	979	—	48.677
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резерві	3.004.418	23.204	(1.377.295)	4.358.509	504.324	(231.565)	4.085.750
Байланысты тараптардың келешек кезеңдегі кірістері	—	—	—	—	(52.061)	—	52.061
	6.264.691	245.648	(2.156.873)	8.175.916	381.500	269.216	7.525.200
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер							
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестиция	(176.032)	—	—	(176.032)	—	—	(176.032)
Негізгі құралдар	(67.121.205)	4.119.858	(25.724.217)	(45.516.846)	1.455.030	178.784	(47.150.660)
	(67.297.237)	4.119.858	(25.724.217)	(45.692.878)	1.455.030	178.784	(47.326.692)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер, нетто	(61.032.546)	4.365.506	(27.881.090)	(37.516.962)	1.836.530	448.000	(39.801.492)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың өтелімінің түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

32. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың егжей-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2016 және 2015 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Негізгі құралдар үшін байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер		14.695	—
Байланысты тараптарға берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер жиыны	9	14.695	—

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптардан саудалық және басқа да дебиторлық берешек келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		2.218.268	719.246
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		732.736	675.470
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		436	223
Байланысты тараптардың ағымдағы сауда дебиторлық берешегінің жиыны	11	2.951.440	1.394.939
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	11	509	36.122
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		2.951.949	1.431.061

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		140.560	1.684.777
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		117.356	156.322
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	12	257.916	1.841.099

Байланысты тараптарға берілген келешектегі шығындар мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың келешек шығындары		5.791	—
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	14	5.791	—

Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 год	2015 год
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыздар		—	18.735.079
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар жиыны	17	—	18.735.079

Байланысты тараптар алдында саудалық және өзге де кредиторлық берешек келесідей берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		1.278.291	255.056
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		634.448	546.793
	19	1.912.739	801.849
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек	19	777	672
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		1.913.516	802.521

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		9.990.855	10.845.082
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		416.492	485.209
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		9	7
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	20	10.407.356	11.330.298

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер келесідей көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясының қызметтері үшін берешек		5.656.284	5.923.268
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясының қызметтері үшін берешектің жиыны	23	5.656.284	5.923.268
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		43.840	8.062
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар жиыны		43.840	8.062
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		5.700.124	5.931.330

Компанияның байланыс тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	113.671.755	111.540.478
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім	8.108.759	7.612.064
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	4.553.518	5.361.313
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім	24.878	28.096
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен түсім	1.337	—
Жиыны	126.360.247	124.541.951

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	9.317.569	9.143.656
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	3.004.858	2.691.546
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар, материалдық емес активтерді және қорларды сатып алу	991.574	550.760
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар, материалдық емес активтерді және қорларды сатып алу	841.864	477.324
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	70.860	—
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	18.778	—
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	4.877	—
Жиыны	14.250.380	12.863.286

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Компанияның өзге де операциялық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жыл	2015 жыл
Байланысты тараптардан болған өзге де операциялық кірістер			
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	27	–	260.305
Жиыны		–	260.305

Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жыл	2015 жыл
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	29	1.264.921	379.461
Жиыны		1.264.921	379.461

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Компанияның дивидендтік кіріс келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Байланысты тараптардан түскен дивидендтік кіріс		
Еншілес ұйымнан түскен дивидендтік кіріс	–	1.024.100
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан түскен дивидендтік кіріс	1.487.160	1.735.020
Жиыны	1.487.160	2.759.120

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басты басқарушы қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 759.880 мың теңге (2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 548.955 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісімшарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген жалақы және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

33. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. 1 АҚШ долларының құнсыздануға дейін ресми бағамы 188,38 теңгені құрады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 333,29 теңгені құрады.

2015 жылы мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс әсер етуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Компания басшылығы ағымдағы ортада Компанияның тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін, соның ішінде ҚЕХС-ке сәйкес қаржылық есептіліктің кіріс, шығыс және өзге де бабтарын есепке алу пікірлеріне қатысты. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**33. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)**

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2016 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2016 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша Компанияның ұстанымы осы жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген жағдайларды қоспағанда расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабта таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» қағидаты бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты жағдай бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-текжей жетекшілік ету нормалары жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасымен байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Компанияның ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол деген 2016 жылдың 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соқтырады.

Басшылық 2016 жылдың 31 желтоқсандағы қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Компания ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үрдісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Бар ережелердің, азаматтық талаптардың дәлме-дәл түсіндіруі немесе заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер толық бағаланбайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның қаржы жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді, тек осы жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда (4, 22-ескертпелер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандары бізде әлі қол жетімді емес. Компания мүлікті сақтандыру, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілік артады.

Шарттық міндеттемелер

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдар мен құрылыс қызметін сомасы 25.940.800 мың теңгеге (2015 жылғы 31 желтоқсан: 41.288.864 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ**

Компанияның негізгі қаржылық міндеттемелер құрамына саудалық және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең басты Компанияның шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Компанияның шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болған Компанияда саудалық дебиторлық берешек, ақша қаражаттары мен олардың баламалары бар.

Компания нарық тәуекеліне бейім, ол пайыздық мөлшерлемен байланысты тәуекелден, несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Компания басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Компания мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Компания саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай саудалық операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, несиелік тексеру рәсімінен өтуге тиісті. Сондай-ақ, Компанияға берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерім құны болады. Компанияда несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Компания салымдарды қазақстандық банктерге орналастырады (15 және 16-ескертпелер). Компания басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктердің несие рейтингін мерзімді қарастырады. Компания басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дағдарыс пен одан кейін болған жергілікті банктердің несиелік рейтингтерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелділігінің себебі деп саналмайды. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздануға қор керек емес.

Келесі кестеде «Moody's» пен «Fitch Ratings» және «Standard&Poor's» агенттіктерінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен банктің ағымдағы шоттарында ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2016 жыл	2015 жыл
		2016 жыл	2015 жыл		
Банктер					
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	ВВ/Тұрақты	ВВ+/Келеңсіз	77.756.612	47.532.496
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	Қазақстан	ВВ+/Тұрақты	ВВ+/Келеңсіз	5.070.824	6.897.362
«Altyn Bank» АҚ	Қазақстан	ВВ/Жағымды	—	1.829.416	—
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	ВЗ	ВЗ/Тұрақты	3.268	30
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	ССС/Тұрақты	В-/Келеңсіз	56	30
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	В/Тұрақты	В+/Тұрақты	10	3.408.853
«Delta bank» АҚ	Қазақстан	ССС+	В/Тұрақты	—	3.104.623
«НБК-Банк» АҚ	Ресей	ВВ/Тұрақты	ВВ+/Келеңсіз	—	495
«Сбербанк России» ЖАҚ	Ресей	Ва3+/Жағымсыз	ВВ+/Келеңсіз	—	73
«RBS Банк» АҚ	Қазақстан	—	А3/Жағымды	—	58
Жиыны				84.660.186	60.944.020

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағымдары талданады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2016 жылдың 31 желтоқсанына						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	14.822.122	7.877	492	6.378	14.836.869
Жиыны	–	14.822.122	7.877	492	6.378	14.836.869
2015 жылдың 31 желтоқсанына						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	16.456.906	1.951	31.572	4.917	16.495.346
Жиыны	–	16.456.906	1.951	31.572	4.917	16.495.346

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың теңгемен	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Өзге де валюталар	Жиыны
2016 жылдың 31 желтоқсанына					
Активтер	26.492.779	14.706	–	–	26.507.485
Міндеттемелер	21.554	101.655	14.802	–	138.011
2015 жылдың 31 желтоқсанына					
Активтер	46.182.339	6.655	–	–	46.188.994
Міндеттемелер	23.826	49.778	15.038	–	88.642

Компанияның операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін Компанияда ресми құралдар жоқ.

Компания пайдасының сезімталдығын салық салмау алдында (активтер мен міндеттемелердің әділ құнының өзгеруіне байланысты), егер өзге параметрлер тұрақты болса, АҚШ долларына және ресей рубліне қатысты айырбас бағамының өзгеруіне қарай талдау келесі кестеде берілген. Компания капиталына әсер етпейді.

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының ұлғаюы/төмендеуі	Салық салуға дейін пайдаға әсері
2016 жыл		
АҚШ доллары	+13,00%	3.441.259
	-13,00%	(3.441.259)
2016 жыл		
Ресей рублі	+23,00%	(19.998)
	-19,00%	16.520
2015 жыл		
АҚШ доллары	+60,00%	27.695.108
	-20,00%	(9.231.703)
2015 жыл		
Ресей рублі	+40,00%	(17.249)
	-29,00%	12.506

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

34. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Капиталды басқаруға байланысты Компанияның негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Компания қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту.

Компания капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Компания капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанында Компанияда үлкен берешек сомасы болған жоқ. Компанияда есепті күнге берешектен асатын ақша қаражаттарының едәуір сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақша қаражаттарының, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, байланысты тараптарға қарыздың, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің, басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны мұндай қаржы құралдарының қысқа мерзімділігіне орай шамамен олардың әділ құнына тең.